

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-432-0-27>

**CRIMINAL LAW ISSUES IN THE FIGHT
AGAINST CORRUPTION AND THE SEARCH FOR WAYS
TO OVERCOME IT**

**ВИКЛИКИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА У БОРОТБЫ
З КОРУПЦІЄЮ ТА ПОШУК ШЛЯХІВ ЇЇ ПОДОЛАННЯ**

Prysiashniuk I. I.

*Candidate of Juridical Sciences,
Associate Professor of the Department
of Criminal Law,
Process and Criminalistics
Kyiv University of Intellectual Property
and Law
National University
"Odesa Law Academy"
Kyiv, Ukraine*

Присяжнюк І. І.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального права,
процесу та криміналістики
Київський університет
інтелектуальної власності та права
Національного університету
"Одеська юридична академія"
м. Київ, Україна*

Корупція – це явище, що сягає глибин історії людської цивілізації, воно виражається у незаконному використанні публічної влади або ресурсів для особистого збагачення. Її форми різноманітні, від прямих хабарів за сприяння у вирішенні адміністративних питань до складніших схем, таких як відмивання грошей, зловживання владою, незаконне фінансування політичних кампаній.

Актуальність проблеми корупції не втрачає своєї гостроти як на національному, так і на світовому рівні. На міжнародному рівні корупція розглядається як серйозна загроза для глобальної стабільності та безпеки. Вона перешкоджає сталому розвитку, порушує принципи справедливої конкуренції, веде до втрати державних ресурсів, зниження інвестиційної привабливості країн і, як наслідок, гальмує економічне зростання. Корупція також сприяє політичній нестабільності, підриваючи довіру громадян до державних інститутів і влади загалом.

На національному рівні, корупція ускладнює управління країною, обмежує доступ до базових публічних послуг та підриває засади демократії та правової держави. Вона є перешкодою на шляху реалізації національних програм розвитку, знижуючи ефективність використання державних коштів. Більше того, корупція залишається

однією з головних перепон для виконання міжнародних зобов'язань і взаємодії з іншими країнами в рамках глобальних ініціатив. У цьому контексті, боротьба з корупцією стає пріоритетним завданням як для окремих держав, так і для міжнародної спільноти.

Для України це питання також актуальне, особливо беручи до уваги військовий стан, за якого ми усі живемо. За таких обставин корупція має ще більш негативний ефект, адже може суттєво підірвати основи національної безпеки та оборони. У такий критичний період, коли ресурси держави мають бути спрямовані на забезпечення обороноздатності та підтримку військових потреб, корупція може призвести до зловживання цими ресурсами, їх нерационального використання або втрати. Відтак, в умовах військового стану, протидія корупції вимагає не тільки посилення правового регулювання, але й застосування ефективних механізмів контролю, прозорості та відповідальності, зокрема в секторі оборони та безпеки.

З часу здобуття незалежності, Україна активно працює над протидією корупції на законодавчому рівні. Протягом останніх двох десятиліть у країні було ухвалено велику кількість законодавчих актів, спрямованих на регулювання антикорупційних заходів та встановлення відповідальності за корупційні діяння [1, с. 21]. Зокрема, до ключових законів можна віднести Кримінальний кодекс України (далі – ККУ), 2001 р., який містить ряд статей, що передбачають відповідальність за корупційні правопорушення, такі як хабарництво, зловживання владою, незаконне збагачення, відмивання грошей тощо. Згідно з приміткою до ст. 45 Кримінального кодексу України, корупційними злочинами визнаються ті, що описані в ст.ст. 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410 ККУ, якщо вони здійснені через зловживання службовим положенням, а також діяння, передбачені статтями 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368–369-2 КК. [2]. Серед спеціального законодавства можна виокремити Закон України «Про запобігання корупції», 2014 р., який встановлює правові та організаційні засади запобігання та протидії корупції, визначає систему заходів з її попередження, а також засади формування та реалізації державної антикорупційної політики [4]. Сюди ж належать і закони про функціонування уповноважених органів влади, наприклад: Закон України «Про судоустрій і статус суддів», 2016 р.; Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України», 2014 р.; Закон України «Про Вищу раду правосуддя», 2016 р. тощо [6; 5; 4]. Зазначений перелік нормативно-правових актів не є вичерпний. Законодавство є частиною ширшої системи антикорупційних заходів, яка включає не тільки нормативні акти,

але й інституційні механізми, освітні програми, громадську активність та міжнародну співпрацю. Ця система спрямована на створення умов, при яких корупція стає не тільки незаконною, але й соціально неприйнятною та економічно не вигідною.

Не зважаючи на те, що питання протидії корупції є дуже актуальним, у чинному законодавстві існують прогалини та недоліки, які ускладнюють ефективну боротьбу з корупцією. На підставі аналізу можна виокремити наступні виклики:

- недостатня прозорість та підзвітність. Відзначимо, що законодавчі акти не забезпечують достатнього рівня прозорості та підзвітності державних органів, що ускладнює контроль за діяльністю чиновників та оцінку їхньої ефективності;

- слабкі механізми запобігання корупції. Антикорупційні заходи зосереджені на покаранні, а не на запобіганні корупції. Відсутність ефективних механізмів запобігання, які б включали освіту, просвітництво та створення антикорупційної культури, є суттєвою проблемою;

- обмежена діяльність антикорупційних інституцій. Хоча в Україні створені спеціальні антикорупційні органи, іноді їх діяльність обмежена через недостатнє фінансування, політичний вплив або неефективність процесів;

- складність доказування корупційних злочинів. У багатьох випадках корупційна діяльність є складною для доказування через її прихований характер, відсутність прямих доказів або складність юридичних процедур.

Усунення цих прогалин та недоліків вимагає комплексного підходу. Один із ключових кроків – це зміцнення законодавчої бази, який передбачає не тільки прийняття відповідних законів, але й забезпечення їхньої ефективності та застосовності. Важливим аспектом є також зміцнення правоохоронних органів і судової системи, що мають бути незалежними, професійними та добре оснащеними для боротьби з корупцією.

Наступною важливою складовою є посилення механізмів прозорості та підзвітності державних інститутів. Сюди можна віднести запровадження відкритих даних, електронних урядових послуг, а також механізмів громадського контролю і залучення громадськості до процесів прийняття рішень. Загалом, у питанні протидії корупції важливою є робота з громадянами. Одним із таких кроків є система підвищення обізнаності серед населення про негативні наслідки корупції та способи її виявлення та протидії. Важливо формувати

у суспільстві нульову толерантність до корупції та розвивати антикорупційну культуру.

Таким чином, подолання корупції вимагає скоординованих зусиль на різних рівнях, залучення широкого спектру інструментів та активної участі як державних органів, так і громадськості. Проблема корупції в Україні має глибокі історичні корені, її витoki можна простежити ще з часів Радянського Союзу, де корупційні схеми були частиною системи управління. Після 1991 р. були зроблені спроби законодавчого регулювання та впровадження антикорупційних заходів, але успіхи були неоднозначними, частково через недостатній контроль, політичну волю та соціальну підтримку.

У сучасних умовах, коли Україна стикається з військовою загрозою існуванню держави, питання боротьби з корупцією набуває ще більшої гостроти та актуальності. Військова загроза демонструє не лише потребу в зміцненні оборони, але й важливість внутрішньої стабільності та довіри громадян до держави. Корупція в оборонному секторі може мати руйнівні наслідки, від втрати ресурсів до підризу боєздатності армії. Тому боротьба з корупцією в цей критичний період стає не тільки питанням економічного та політичного розвитку, але й питанням національної безпеки.

Література:

1. Бабанін С. В. Поняття корупційного злочину в законодавстві України. *Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії корупції* : зб. тез доп. V Міжнар. наук. практ. конф., (31 берез. 2017 р., м. Харків, Україна). Харків : ХНУВС. 2017. 228 с.
2. Кримінальний Кодекс України: Закон України № 2341-III від 05.04.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 27.03.2024).
3. Про Вищу раду правосуддя: Закон України № 1798-VIII від 21.12.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text> (дата звернення: 27.03.2024).
4. Про запобігання корупції: Закон України № 1700-VII від 14.10.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 27.03.2024).
5. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України № 1698-VII від 14.10.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text> (дата звернення: 27.03.2024).

6. Про судоустрій і статус суддів: Закон України № 1402-VIII від 02.06.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 27.03.2024).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-432-0-28>

**REGARDING CRIMINAL RESPONSIBILITY
FOR CONCEALING CRIMINAL OFFENSES
FROM REGISTRATION**

**ЩОДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ЗА ПРИХОВУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ
ВІД ОБЛІКУ**

Suprun-Kovalchuk T. M.

*candidate of legal sciences,
associate professor,
associate professor of the Department
of Socio-Economic Disciplines
of the Communal Institution of Higher
Education "Barsky Humanitarian
and Pedagogical College named
after Mykhailo Hrushevskiy"
Bar, Vinnytsia region, Ukraine*

Супрун-Ковальчук Т. М.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри соціально-
економічних дисциплін
Комунальний заклад вищої освіти
«Барський гуманітарно-педагогічний
коледж імені Михайла Грушевського»
м. Бар, Вінницької обл., Україна*

Чинний Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України) у частині першій ст. 214 зобов'язує слідчого, дізнавача, прокурора невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР), розпочати розслідування та через 24 години з моменту внесення таких відомостей надати заявнику витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Частиною третьою ст. 214 цього ж Кодексу слідчий, прокурор, інша службова особа, уповноважена на прийняття та реєстрацію заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, зобов'язані прийняти